

странстве, культурную идентичность, персональную идентичность, необходимую для преодоления тревоги, страха и стрессов.

В самом общем виде под глобализацией понимают процесс, который приводит к всеобщему, всемирному связыванию социальных структур, институтов и культур под эгидой Запада и США (И. Валлерстайк). Согласно мир-системному подходу - глобализация - это периодический и евристратегический процесс, наподобие прилива и отлива. Не претендуя на перечень всех особенностей, которые характеризуют социальную жизнь людей личности в условиях глобализации, выявим некоторые тенденции, которые, по мысли многих исследователей, можно считать побочным продуктом глобализации.

Во-первых, в мировом сообществе сегодня происходят радикальная трансформация общества, его социальной структуры и социокультурного кода. В эпоху "постмодерна" сущность человека отчуждается уже не в социальную, а в виртуальную реальность. В виртуальной реальности любого рода человека имеет дело не с вещью (распологаемым), а с аккумуляцией (изображаемым). "Высокая" и "низкая" культура поменялись местами. Снижаются объективно значимые системы стратификации, обязательные способы жизни, место традиций занимают этики, жизненные формы свободно выбираются. [4, с. 125-128].

Во-вторых, исследователи виртуальной среды отмечают, что Интернет представляет новые возможности принадлежности к социальным группам. Сетевая коммуникация, благо даря анонимности, безопасности, даёт возможность создать сетевую идентичность, достигая виртуального управления впечатлениями о себе [1, с. 78]. Но наряду с этим, Интернет диктует развитие новых форм социального контроля, появления новых контрольных санкций и новых способов социального взаимодействия.

В-третьих, идентичность в постсовременных обществах - не одномоментный и беспрепятственный процесс, он предстает как ряд дилемм самоопределения. Гидденс выделил четыре таких проблемы: унификация-фрагментация; беспомощность (отсутствие возможностей) - многообразие возможностей; наличие устойчивых авторитетов - самоопределение в условиях их отсутствия; опора на индивидуальный опыт - стандартизированное уподобляемое товарному рынку поведение.

Глобализация усиливает процессы фрагментации, многообразие возможностей, самоопределение в отсутствие авторитетов и стандартизированное квазирепродуцируемое поведение [2, с. 54].

В-четвертых, кризис идентичности, логично сопровождающий транзитивный период, у нас превращается в травматическую идентичность. В результате резких изменений, демографические, структурные,

культурные травмы деформируют социальную жизнь посткоммунистических стран, создают травматические идентичности [3].

Таким образом, глобализация вызвала и углубляет кризис идентичности. В этих условиях проблема выхода из кризиса идентичности может решаться разными путями: 1) осуществляется путем мобилизации всех возможных ресурсов социального, культурного и финансового капитала; 2) происходит как пассивное приспособление к быстро меняющемуся миру, бегство людей от травмы в пассивность, покорность, маршальность; 3) выбирать новые формы идентичности, если ранее избранная идентичность теряет ценность.

В условиях глобализации перед человеком постоянно встает задача сохранения и воспроизводства самоуважения, образа самого себя в условиях подвижной реальности, при возможных и реальных разрушениях идентичности.

Література: 1. Мальковская Н.А. Профиль информационно-коммуникативного общества (обзор зарубежных теорий) // СОЦИС. - 2007. -- № 2. - с. 76-84. 2. Федотова Н.И. Кризис идентичности в условиях глобализации // Человек. - 2003 -№ 6. - С. 50-58. 3. Соціокультурні ідентичності та практики / За ред. А. Ручки. - К: Інститут соціології НАН України, 2002. - 315 с. 4. Тоффлер Є. Шок будуще: Пер с англ. - М: ОСО Изд-во АСТ. - 2002. - 557 с.

Колісник В.П.

КОНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Поглиблення глобалізаційних процесів стимулює розширення міжнародного співробітництва, спричиняє взаємне проникнення та всебічний взаємний вплив соціально-економічних, політичних і культурних систем різних цивілізацій, сприяє порозумінню між ними. Навіть традиційно консервативні суспільства змушені враховувати загальносвітові тенденції, міжнародний поділ праці, інтенсифікацію інформаційного обміну та могутній вплив численних інформаційних потоків, істотні зрушення в індивідуальній свідомості. Разом з тим глобалізація містить у собі певну небезпеку, значні потенційні ризики та виклики, які можуть істотно позначитися на національній безпеці держави, на рівні її гарантованості, а також на усталеності та динаміці розвитку суспільства.

Залишитися осторонь від процесів глобалізації навряд чи вдасться жодній з світових держав навіть за умови величезного бажання її лідерів та намагання створити могутню систему протидії цим процесам. Саме тому українські політики уже сьогодні, розробляючи модель удосконалення певної системи (починаючи від мережі шляхів сполучення та

транспортних коридорів і закінчуючи адміністративно-територіальною реформою), мають враховувати, що навіть незначне зволікання з проведенням реформ може створити значні перешкоди на шляху взаємовигідного співробітництва або навіть унеможливить його подальший розвиток.

Конституційні приписи зобов'язують усіх суб'єктів, які долучаються до процесів розробки й затвердження основ зовнішньополітично; діяльності, а також до безпосереднього її здійснення виходити передусім з потреб забезпечення національних інтересів та національної безпеки України, здійснювати заходи, спрямовані на встановлення, підтримання, розвиток та інтенсифікацію взаємовигідного співробітництва з іншими державами та міжнародними організаціями. Це означає, що і глава держави, і парламент, і уряд, і окремі урядовці, дипломати і інші посадовці мають розглядати будь-яке міжнародне спілкування, будь-які міжнародні, міждержавні та міжурядові переговори й контакти, ігрові договори і угод, а також укладені та чинні договори й угоди, що потребують пролонгації, перш за все під кутом зору можливої безпосередньої вигоди для держави, отримання нею певних переваг та здобутків чи вигоди, на яку можна очікувати у майбутньому. При цьому ні політичні амбіції, ні політичні симпатії чи антипатії не повинні ставати на заваді об'єднанню зусиль різних політичних сил для забезпечення національних інтересів та національної безпеки України.

Проте всупереч вимогам Конституції України посадовці відверто демонструють численні приклади нехтування національними інтересами держави. Це, зокрема, підписання відверто не вигідних та кабальних угод щодо поставок і транспортування газу (коли попри наявність підписаних угод на кілька років наперед ціни були змінені непропорційно: вартість газу підвищилася майже вдвічі, а збільшення вартості транспортування газу складало лише близько 40 відсотків). Згодом посадовці пішли на ще більш дивні посіуки: ціна газу знову істотно зросла, а вартість транспортування газу збільшилася незмінною. Не менш дивною видається й відмова посадовців пов'язувати збільшення вартості газу з умовами оренди земельних ділянок для використання іноземними військовими формуваннями, снуючих на території України військових баз. Особливо з урахуванням того, що пряма залежність між вартістю на енергоносії та низькою орендною платою для російських військових об'єктів визнавалися офіційно збома сторонами ще в середині 90-х років. Тому фахівцям та політикам варто було б лише нагадати про це в процесі переговорів, що могло стати додатковим аргументом в процесі обстоювання інтересів України.

Не менш важливим у цьому контексті є усунення перешкод, що виникають на шляху взаємодії між державами. Визнання партнерства між Україною та Російською Федерацією стратегічним, а також апеляція до спільної духовно-культурних коренів, спільної історії та православ'я не виключає наполегливості та рішучості у відстоюванні національних інтересів під час загострення територіальних спорів (як це сталося навколо о. Тузла та о. Зміїний), у процесі делімітації спірних ділянок Державного кордону України як передумови взаємовигідного міжнародного співробітництва (особливо в Азовському морі та Керченській протоці).

Суттєвим чинником, що істотно зашкодив міжнародному іміджу України у 2006 р., стала штучна політизація ситуації навколо міжнародних військових навчань, коли український парламент не надав згоди на перебування на території держави іноземних військових підрозділів для участі у військових навчаннях (хоча протягом попередніх десяти років такі навчання проводилися на території України щорічно). Більше того, деякі місцеві ради, вийшовши за межі своїх повноважень та піддаючись мітинговим пристрастям, фактично виступили проти продовження співробітництва у військовій сфері, яке є вигідним перш за все саме для України. При цьому окремі посадовці та політики навіть хизувалися своєю позицією, демонструючи своє невігластво та власну непослідовність. Хоча, наприклад, інтенсивність міжнародного військового співробітництва Російської Федерації, яка планувала у 2006 р. провести з Північноатлантичним альянсом понад 40 спільних заходів (серед яких шість на території Росії), є набагато вищою. Однак це не викликало ні масових акцій протесту, ні схожої реакції органів місцевого самоврядування чи органів влади суб'єктів федерації.

Українській політичній еліті не вистачає усвідомлення сутності та змісту національних інтересів держави, розуміння усіх тих ризиків та викликів, які несе в собі глобалізація, а громадянам - прискіпливості та вимогливості до представників еліти, які досить часто гіперболізують вигадані, уявні та удавані загрози, не помічаючи при цьому реальних перешкод, що виникають на шляху взаємовигідного міжнародного співробітництва, та відволікають від них суспільство.